

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาขยะมูลฝอยเริ่มส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้คนมากขึ้น โดยเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค เช่น หนู แมลงสาบ แมลงวัน อีกทั้งความชื้นและสารอินทรีย์จากเศษอาหาร ยังทำให้เชื้อจุลินทรีย์ที่ปนเปื้อนมากับขยะ ขยายพันธุ์เพิ่มจำนวนมากขึ้นก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนต่อประชาชน นอกจากนี้ขยะมูลฝอยยังเป็นสาเหตุสำคัญทำให้เกิดปัญหามลพิษทางน้ำและมลพิษทางอากาศ โดยฝุ่นละอองจากการเก็บรวบรวม การขนถ่ายและการเผาขยะกลางแจ้งก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพอากาศ ส่วนขยะที่ไม่ได้เก็บ ...หรือกำจัดอย่างถูกวิธี เมื่อมีฝนตกลงมา จะนำความสกปรก เชื้อโรคและสารพิษจากขยะไหลลงสู่แหล่งน้ำ จากรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ในปี พ.ศ.2553 พบว่าปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ เกิดขึ้นประมาณ 15.16 ล้านตัน หรือประมาณวันละ 41,532 ตัน เป็นขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครประมาณวันละ 8,766 ตัน คิดเป็นร้อยละ 21 ของปริมาณขยะทั้งหมด ในเขตเทศบาลเมืองและเมืองพัทยา มีประมาณวันละ 16,620 ตัน คิดเป็นร้อยละ 40 ของปริมาณขยะทั้งหมด ส่วนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล มีประมาณวันละ 16,146 ตัน คิดเป็นร้อยละ 39 ของปริมาณขยะทั้งหมด โดยอัตราการเกิดขยะมูลฝอย โดยเฉลี่ย อยู่ที่ 0.65 กิโลกรัม/คน/วัน องค์การบริหารส่วนตำบลบางนางลี่ ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลบางนางลี่ อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีพื้นที่ประมาณ 5.58 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำลำคลองกระจายทั่วพื้นที่ ประชากรทั้งหมด 3,712คน จาก 805 ครัวเรือน ส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรมเช่น ทำสวนมะพร้าว ส้มโอ ลิ้นจี่ กุ้ง และมีการอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น ทำน้ำตาลมะพร้าว ประชาชนบางส่วนประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และทำงานในโรงงานต่างๆ จากการสำรวจบริเวณพื้นที่ทั่วไปของตำบลบางนางลี่ ไม่พบว่ามีถังขยะหรือระบบการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางนางลี่แต่อย่างใด จึงได้สัมภาษณ์ สอบถามผู้บริหาร อบต. บางนางลี่ ทราบว่าการดูแลรักษาความสะอาดจากขยะมูลฝอยของชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลบางนางลี่ มีนโยบายให้ชุมชนกำจัดขยะมูลฝอยและมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาความสะอาดในแต่ละครัวเรือนเอง จึงกำหนดนโยบายไม่ให้มีถังขยะหรือระบบกำจัดขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลบางนางลี่ จากสภาพปรากฏการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะต้องศึกษาถึงพฤติกรรมการจัดการขยะและน้ำเสียในครัวเรือนของประชาชนในตำบลบางนางลี่ อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งจะเป็น

ประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปเป็นรูปแบบตัวอย่าง (best practice)ของ การดำเนินงานจัดการขยะ และน้ำเสียในครัวเรือนอย่างยั่งยืนเผยแพร่ให้กับชุมชนอื่นๆที่สนใจต่อไป

1.2 ปัญหาการวิจัย

1.2.1 ครัวเรือนของประชาชน ตำบลบางนางลี่ อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มี พฤติกรรมการจัดการขยะและน้ำเสียอย่างไร

1.2.2 ครัวเรือนของประชาชน ตำบลบางนางลี่ อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม นำ ขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์อย่างไรบ้าง

1.2.3 ครัวเรือนของประชาชน ตำบลบางนางลี่ อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบ ปัญหาที่เกิดจากการจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสียอย่างไรบ้าง

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะและน้ำเสียในครัวเรือนของประชาชนในตำบลบาง นางลี่ อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

2.3.1 ศึกษารูปแบบการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในตำบล บางนางลี่ อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

3.3.1 ศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดจากการจัดการขยะและน้ำเสียในครัวเรือนของประชาชน ตำบลบางนางลี่ อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มีเนื้อหาการศึกษาครอบคลุม 1.) พฤติกรรมการจัดการขยะและน้ำเสีย ของครัวเรือน 2.) การใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยของครัวเรือน 3.) ปัญหาที่เกิดจากการจัดการ ขยะและน้ำเสียของครัวเรือน

1.4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้มุ่งทำการศึกษาครัวเรือนของประชาชนในตำบลบางนางลี่ อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

1.4.3 ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการระหว่างเดือน ตุลาคม 2553 - กันยายน 2554

1.5 นิยามศัพท์

การจัดการขยะ หมายถึง การดำเนินการเก็บกวาด รวบรวม ขนย้าย และกำจัดมิให้ขยะมูลฝอยเหลือตกค้าง ณ บริเวณครัวเรือนของประชาชน ตำบลบางนางลี่ อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

การจัดการน้ำเสีย หมายถึง การจัดการน้ำทิ้งด้วยวิธีการต่างๆของครัวเรือนประชาชน ตำบลบางนางลี่ อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ครัวเรือน หมายถึง ครัวเรือนของประชาชนที่อาศัยอยู่ใน ตำบลบางนางลี่ อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะมีประโยชน์ต่อหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.6.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ได้รูปแบบการบริหารจัดการขยะและน้ำเสียของครัวเรือน(best practice)ด้วยการลงพื้นที่ปฏิบัติจริง และยังเป็นการสร้างโอกาสให้นักศึกษา และอาจารย์ซึ่งเป็นนักวิจัยรุ่นใหม่ของมหาวิทยาลัยได้เรียนรู้กระบวนการวิจัยจากประสบการณ์ตรงในพื้นที่ทำการวิจัย นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสที่มหาวิทยาลัยจะได้ทำหน้าที่บริการวิชาการให้สังคม ชุมชน และยังเป็นสร้างเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการวิจัยและการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยในโอกาสต่อไปอีกด้วย

1.6.2 องค์การบริหารส่วนตำบลบางนางลี่

องค์การบริหารส่วนตำบลบางนางลี่ซึ่งเป็นหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่ทำการวิจัย จะรับทราบปัญหาและความต้องการของครัวเรือนในการบริหารจัดการขยะและน้ำเสียอันจะเป็นการดำเนินงาน ตรงความต้องการของชุมชนจะทำให้พื้นที่ หรือ อบต.บางนางลี่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางลำคลองบรรลุตามยุทธศาสตร์ และเป้าหมายการพัฒนาของจังหวัดสมุทรสงคราม

1.6.3 จังหวัดสมุทรสงคราม

จังหวัดสมุทรสงครามจะได้รูปแบบการบริหารจัดการขยะและน้ำทิ้งของครัวเรือนต้นแบบ (best practice) ซึ่งสามารถนำรูปแบบการบริหารจัดการขยะและน้ำเสียดังกล่าวไปเผยแพร่ในพื้นที่อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6.4 ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางนางลี่

ชุมชนในตำบลบางนางลี่นอกจากจะเป็นชุมชนที่มีการบริหารจัดการขยะและน้ำเสีย ชุมชนที่เหมาะสมแล้วยังจะเป็นชุมชนที่ได้รับการพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้เข้มแข็ง ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชน มีการรวมตัว ร่วมคิดร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่าง หลากหลาย ต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชน มีกระบวนการจัดการองค์ความรู้และระบบการ เรียนรู้ของชุมชนอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งกิจกรรมและวิธีการดังกล่าวสามารถพัฒนาต่อยอดให้เกิด ประโยชน์แก่ชุมชนในการพึ่งตนเอง รวมทั้งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชน พร้อมเผชิญการ เปลี่ยนแปลงต่อเหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคต